

CİNSİYET HORMONLARI VE ŞAHSİYETİMİZ(*)

Tercüme ve iktibas eden :

Doç. Dr. FEVZİ ÖZTİĞ

Son zamanlara kadar, ruhî âlemin maddî mesnedi olarak yalnız dimağın tesiri kabul edilmekte idi. İfrazatı kana karışan guddelerin ruhî durum üzerine tesirlerinin meydana çıkması, ilim için adeta bir sürpriz teşkil etmiştir. Bilhassa cinsiyet guddeleri tarafından ifraz edilen hormonların ruhî hayat üzerine etkileri bariz ve ceryan tarzı ekseriya şiddetlidir. Beyindeki bazı merkezler ile birlikte adı geçen hormonların cinsiyeti karakterize ettikleri düşünülürse, bu hormonal tesirlerin şahsiyet örgüsündeki önemli rolleri kendiliğinden açıklanmış olur.

Olgunlaşma çağında anî olarak başlayan hormonal aktivite, tesirini derhal ruh âlemine aksettirir. O zamana kadar meçhul ve hayalî hislerle avunan genç, birdenbire kendisinde diğer cinse karşı mukavemet edilmez bir cazibe hisseder. Olgunluk çağına girme esnasında bazan marazî haller kendilerini gösterir. Bu durumda olan genç, herkesin kendisine bakdığını ve herkesin kendisinden bahsettiğini zanneder; her şeyin en son ve derin manâsını araştırmaya başlar ve hayatın sırları hakkında kendisince bir felsefe yapmaya çalışır. Bu davranış, bazan delilik alâmetlerini hatırlatacak bir mahiyet alabilir. Bu hal o yaştaki gençlere «delikanlı» tabirinin verilmesinde âmil olmuş, böylece günlük lisana bile geçebilmiştir. Olgunlaşma çağındaki bu ruhî tahavvüller, ferdî tekâmül safhasına dahil olup kısa bir müddet sonra normale avdet eder. Halbuki fennî adı ile «schizophrenie» denilen hakikî delilik ise umumiyetle yaşlı devrelerde başlar ve marazî hallerin mütemadiyen artması ile şahsiyeti tamamen parçalar.

Olgunluk çağındaki ruhî tahavvül, günlük hayatta, bilhassa ana baba ve hocalar tarafında ehemmiyetle dikkate alınmalıdır. Bu

(*) Orijinali: Dr. G. VENZMER tarafından KOSMOS mecmuasının Mayıs 1953 tarihli sayısında neşredilmiştir.

devrede bulunan gence çok ağır vazifeler yüklememeli ve onların ruhî acaiplikleri karşısında anlayış göstermelidir. Bu ruh değişimi marazî bir hal aldığı takdirde (Pupertäts-Psychose) daha ciddi ve dikkatli himayeye ihtiyaç vardır. Çünkü bazı öğrenci intiharları umumiyetle bu çağın ruhî buhranları neticesidir.

Cinsiyet hormonlarının orta yaşlarda da tesiri çok mühimdir. Erkeklerde zihnî faaliyet, başarılilik, aktivite ve seyyaliyet, yüksek derecede hormonların ifrazatı ile ilgilidir. Hormonal faaliyetin noksanlığı neticesinde erkekte görülen âraz, bazan korkunç bir hale varan yorgunluk hisleridir. Bu durum bilhassa aile hayatı için tehlikeli ve tahammülü güç bir hal alabilir. Kadınlarda hormonal faaliyetin sona ermesi, başka türlü ruhî tahavvüllere sebebiyet verir. En hafif melankoliden, intihar sabit fikri gibi en ağır depresyon hallerine kadar çeşitli ruhî bozukluklar, hormonal muvazenesizliğin neticeleridir. Cinsî hayat bakımından son bahar yıllarında, kadınların bir çoğunda aşâğılık duygusu hâkim olmaya başlar. Bu tipler, gerek ev işlerinde ve gerek meslekî işlerinde birdenbire kabiliyetsiz olduklarına inanırlar. Diğer bazılarında, sebepsiz öfkelenme, ağlama gibi ruhî acaiplikler, marazî kararsızlık, kavgacılık gibi karakter tahavvülleri kendisini gösterir. Bütün bunları intikal yaşlarında meydana gelen vücut ağırları, gençlik yıllarının kaybolması v.s. gibi düşüncelerin tesirleri ile tamamen izah etmek imkânsızdır. Müsbet hormonal tedaviler göstermişlerdir ki, cinsiyet hormonları ile ruhî şahsiyet arasında sıkı bir münasebet mevcuttur. Elde edilen bu neticelere göre, kendisinde erken kuvvetten düşme halleri hisseden erkekler, iç ifraz sistemlerini muayene ve kontrol ettirebilirler. Bugünkü tıbbî vasıtalar bu tip tedavileri tamamen mümkün kılmaktadır.

Diğer taraftan yaşları icabı kritik yıllarda bulunan kadınlarda, kararsızlıklar, mütenakız haller, kavga ve münakaşa temayülleri göze çarparsa, onlara karşı, açıklanan sebeplerden dolayı, anlayış göstermek icap eder. Bu misallerden açıkça anlaşılmaktadır ki, hormonal ifrazat şahsiyetimiz üzerinde çok mühim bir tesir yapmaktadır.

Bundan başka, canlılar âleminde umumiyetle hâkim olan ikili temayül (bipotansialite) kutup teşkil eden iki cinsiyet tipinin karakterleri arasında sayısız varyasyonların teşekkülüne sebebiyet vermektedir. Diğer mahlûkatta olduğu gibi, insanlarda da bir cinsin kanında diğer cinse ait hormondan az miktarda bulunmaktadır. Buna göre, erkekte biraz kadınlık hormonu, kadında ise erkeklik hormonu mevcuttur. Bir insanın ruhî karakteri bu hormonlar arasındaki nisbetle taayyün etmektedir. Diğer canlılar üzerinde yapılan

tecübeler, bilhassa aktivite ve otoritenin erkeklik hormonu ile ilgili olduğunu göstermiştir. Binaenaleyh, kadının erkeğe itaatının ruhî sebeplerini, erkeğin daha ziyade hormonal tesire dayanan otoriter davranış ve fikrî kabiliyetinde aramak lâzımdır. Yabancı hormonların üstün tesirleri ile erkek karakterli kadınların veya kadın ruhlu erkeklerin durumunu izah etmek güç değildir. Yalnız şu noktayı belirtmek lâzımdır ki, kadınlarda erkeklik karakterleri fazlaca rastlandığı halde, diğer cinsin ruhî hususiyetlerini taşıyan erkekler nisbeten azdır.

Erkeklik hormonu, uygun dimağî üstünlükle birlikte, fikrî ve bedenî faaliyetin sembolüdür. Bu sebeptendir ki, erkek karakterini gösteren bir çok kadınlar dünyaca şöhret kazanmış oldukları halde, kadınısı erkeklere aslâ şöhret tacı nasip olmamıştır.

Bu hususta tarihten bir misal vermek icap ederse, dünya çapında şöhret yapmış olan Fransız ressamlarından Rosa Bonheur'ü zikr edebiliriz. Bu kadın yalnız ruhî hali ile değil, dış görünüşü ve davranışı ile de erkek yaradılışında idi; Pipo içiyordu, polis müsaadesi ile erkek elbisesi giyyordu. O zaman için imkânsız sayılacak şekilde saçlarını kısa kestiriyordu. Öyle ki, yabancılar ona ancak erkek nazaretle bakıyorlardı. Diğer bir misal de, Fransızların tanınmış muharrirlerinden esas ismi ile Aurora Dudevant'dır. Sonradan kendisine George Sand ismini veren ve bu şekilde şöhret bulan bu kadın, evlendikten bir kaç yıl sonra iki çocuğu ile kocasını ortada bırakarak kaçmıştır. Erkek elbisesi giyerek Parisin iç hayatını tetkike koymuş ve güzel eserlerine mevzu toplamıştır.

Bu misaller ve diğerleri gösteriyor ki, bilhassa yabancı hormonlar ruhî hallerin ve şahsiyetlerin geniş varyasyonunu meydana getirmekte rol oynamaktadır. Aradaki nisbet genel olarak çok ince ayarlanmış bir muvazeneyi temsil etmektedir. Bir veya diğer tarafa fazla temayül, şahsiyetin fırtınalı ve buhranlı vaziyetlere düçar olmasına sebebiyet vermektedir. İnsanlarda niçin yalnız tek cinsiyet hormonu bulunmuyor da, ayrıca yabancı hormonlara ihtiyaç hasil oluyor? sorusu hatıra gelebilir. Bunun sebebini kesin olarak bilmiyoruz. Fakat şurası muhakkak ki, yalnız dişilik hormonu taşıyan kadın, muhitinde her halde pek sıkıcı bir tesir yapardı. Diğer taraftan yalnız kendi hormonunu taşıyan erkek ise, kadınlara has ince hislerden uzak, bir beyin makinesi ile idare edilen robottan farkı olurdu !